

За Земята
Приятели на Земята България

До: Теменужка Петкова,
Министър на енергетиката

До: Делян Добрев,
Председател на комисия по енергетиката, 43-то Народно събрание

Копие до: Ивелина Василева,
Министър на околната среда и водите

София, 19.4.2016

Позиция на Коалиция за климата – България за премахване на субсидиите на въглищната индустрия

Уважаема г-жа Петкова,
Уважаеми г-н Добрев,

Коалиция за климата-България (ККБ) от години подпомага процесите, свързани с подобряване на климатичните политики в България. Както стана ясно от постигнатото споразумение на преговорите на ООН за климата (COP 21) в Париж, върнатата посока е съхраняване ресурсите на планетата чрез преминаване към нисковъглеродна икономика. Даване на приоритет на енергийната ефективност и чистата енергия от възобновяеми източници.

В нашата страна това няма как да се случи, ако не се прекратят субсидиите за замърсяващата въглищна индустрия. Заплашени сме от редица санкции от ЕС, свързани с нарушения на екологичното законодателство, за които въглищният сектор има сериозен принос. Тези глоби се плащат солидарно от всички граждани на страната. За неспазване на таваните за фини прахови частици (ФПЧ) в ЕС очакваните глоби за страната може да са от порядъка на 120 млн. евро на година.

Вече е ясно за всички, че въгледобивната индустрия у нас е със затихващи функции в средносрочен план. В последните години се наблюдава трайна тенденция за намаляване добива на въглища, което се дължи на намаленото търсене на суровини от топлоелектрическите централи поради намаленото потребление на електроенергия в

WWW.CLIMATEBG.ORG

За Земята
Приятел на Земята България

страната и ограничения износ. Започна затварянето на отделни ТЕЦ-ове (ТЕЦ „Варна“, ТЕЦ „Марица 3“), въглищни мини (мина „Черно море“), заради огромните загуби, които натрупаха, въпреки субсидирането им от държавата дълги години. Тази тенденция е ясен индикатор, че трябва да се спрат субсидиите за тази индустрия и да се пренасочат приоритетите и средствата към съвременните чисти технологии.

Представянето на пазарната цена на електроенергията от въглища като сравнително ниска е, защото не се включват явните и скрити държавни субсидии, както и нанесените от нея екологични и здравни щети, което важи, както за заетите в сектора лица, така и за районите, в които има големи горивни инсталации, работещи на въглища. България е страната с най-висок климатичен интензитет на енергийно потребление в Европа, енергетиката ни емитира най-много парникови газове на единица енергийно потребление.

Енергетиката следва да се развива в посока на внедряване на мерки за повишаване на енергийната ефективност и развитие на ВЕИ сектора, като особено внимание трябва да бъде отделено на малките децентрализирани инсталации, както и на достъпа на отделните домакинства до тях.

Според „Партньорски договор за новия програмен период на ЕС 2014-2020“ около 40% от сградите в България се отопляват с електроенергия, при среден процент за Европа от 11%. Това е огромно разхищение на ресурси и енергия, имайки предвид, че при изгарянето на въглищата в ТЕЦ, едва около 30% от произведената енергия се превръща в електроенергия.

На следващия етап почти половината от тази електроенергия се губи при преноса по далекопроводите, от мястото на производство до електроразпределителната мрежа на крайния клиент, където да бъде преобразувана в топлинна енергия за отопление. Отделно от безотговорното и неефективно пилеене на ресурси, въглищната индустрия е сред основните виновници за „водещата“ позиция на България по степен на замърсеност на въздуха в ЕС, на заболяемост и смъртност сред населението вследствие от мръсния въздух.

Подпомагайки със субсидии тази индустрия, държавата директно подкрепя повишаване на заболяемостта сред гражданите си. В това число включваме и целевото подпомагане на домакинствата с ниски доходи при ползване на енергия и горива за битови нужди.

Въпреки че са насочени към подпомагане на потребителите, субсидиите насърчават прекомерното потребление на енергия, изкуствено насърчават енергоемки и вредни за здравето на хората индустрии, ускоряват изчерпването на природните ресурси. Всяка година между 200 и 260 хил. домакинства получават помощи за отопление, което представлява между 7 и 9 % от всички домакинства в страната. По този начин всяка

WWW.CLIMATEBG.ORG

За Земята
Приятели на Земята България

година се разхищават между 30 и 42 мил. евро за енергийно подпомагане на уязвими домакинства, без това да подобрява условията им на живот или да създава устойчивост. Отрицателен аспект на съществуващата схема за енергийно подпомагане, а именно „Целевата помощ за отопление“ е, че немалка част от средствата се предоставят за директно закупуване и използване на нискокачествени въглища и брикети с високо съдържание на влага, изгаряни в печки с ниско КПД. Категорично можем да заявим, че отрицателен ефект на съществуващите механизми за подпомагане е прекомерното замърсяване с фини прахови частици от битовото отопление, което застрашава и влошава здравето на всички жители.

Ясно е, че по тази схема на подпомагане не се намалява броя на енергийно бедните и не им се дава възможност да излязат от тази категория.

Препоръчваме използване само на сертифицирани горива за отопление на уязвимите домакинства, на които се предоставят енергийни помощи. Промяна трябва да има и чрез предоставяне на възможност на енергийно бедните да избират, да получават подкрепа за енергийно ефективни мерки за домовете си чрез топлоизолация, подпомагане при закупуване на съвременни, високо ефективни печки, произведени от български фирми, които ще намалят замърсяването на въздуха и другите негативни ефекти. Финансово насърчаване за изграждането на малки и квартални отоплителни котелни за топлоснабдяване на групи жилищни сгради, подкрепа за създаване на енергийни кооперативи по места.

Основна алтернатива на въглищната индустрия за България представляват възможностите за повишаване на енергийната ефективност и използването на ВЕИ. Този процес следва да се изпълнява плавно и постепенно, като важни моменти са осигуряването на възможности на електропреносната мрежа за на нови малки ВЕИ мощности, включително изграждане на малки независими мрежи за пренос на енергия.

С настоящето становище от наша страна Ви изпращаме предложения от наша страна за промяна на нормативната наредба в тази област, в Приложение 1 на настоящата позиция.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

ПРАВНО СТАНОВИЩЕ – ЧАСТ ОТ ПОЗИЦИЯТА НА ККБ ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА, ЗА ПРЕМАХВАНЕ НА СКРИТИТЕ СУБСИДИИ ЗА ТЕЦ И ВЪГЛИЩАТА

Проблем 1.

Липсата на законово определение на понятието „енергийна бедност“. В момента размера на целевата помощ за отопление по реда на НАРЕДБА № РД-07-5 ОТ 16 МАЙ 2008 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОТПУСКАНЕ НА ЦЕЛЕВА ПОМОЩ ЗА ОТОПЛЕНИЕ се определя по други критерии, а не според това кои граждани са енергийно бедни. По общо мнение в близко бъдеще следва да се определи какво точно включва понятието „енергийна бедност“. В момента по данни от медиите експерти от МТСП и МЕ подготвят критерии за определяне на енергийно бедните потребители в страната. Резултата от работата на експертите се очаква през пролетта/лято на 2016 година.

Предложение:

Да се поиска от МТСП и от МЕ, ККБ да бъде своевременно уведомена за резултата от работата на експертната група, за да може ККБ да вземе отношение и изготви становище по предложението на групата.

Проблем 2.

Държавата на практика предоставя икономически облекчения на въглищния сектор, като толерира несвоевременно плащане или неплащане на концесионните задължения. Така въглищния сектор може да остане конкурентоспособен спрямо останалите конкуренти на енергийния пазар, но само с тази неумело прикрита държавна помощ.

От правна точка проблем е липсата на прозрачност относно изпълнението на концесионните задължения дори не само във въглищния сектор, а изобщо. В случая сме изправени пред системен недостатък на правната уредба за контрола върху спазване на задълженията по концесионните договори.

WWW.CLIMATEBG.ORG

За Земята
Приятели на Земята България

Предложение:

В чл.97, ал.1 от Закона за концесиите, уреждащ съдържанието на Националния концесионен регистър да се създаде нова точка 12 със следното съдържание:

„Т.12.дължимите концесионни плащания с посочване на съответните надежи и извършените плащания по концесионния договор“

„Сегашните точки 12 и 13 стават съответно точки 13 и 14“.

Проблем 3.

В НАРЕДБА № РД-07-5 ОТ 16 МАЙ 2008 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОТПУСКАНЕ НА ЦЕЛЕВА ПОМОЩ ЗА ОТОПЛЕНИЕ се предвижда, че целевата помощ се отпуска за отопление, но не се предвижда възможност за отпускане на целева помощ за заплащане на топлоизолация на жилището или поне на едно помещение от жилището на декларатора.

Също така в наредбата не се прави разлика при подпомагането на граждани, използващи твърдо гориво – източник на замърсяване и заболявания от една страна и от друга страна екологично чисти горива, каквито са електроенергията и природния газ. По този начин в уредбата за социално подпомагане **липсват каквито и да било мерки за намаляване на количеството на използваната енергия за отопление и за намаляване на замърсяването при отопление с твърдо гориво**, при това без да се намалява комфорта на подпомаганото лице.

Предложение:

В Наредба № РД-07-5 да се предвиди изрично възможността за отпускане на целева помощ за отопление за заплащане на топлоизолация на поне едно помещение от жилището на декларатора-молител.

За поощряване на използване на целевата помощ за топлоизолация на поне едно помещение от жилището на декларатора следва диференцираният минимален доход за отопление в тези случаи да се увеличи с дадени, например 10, 15 или 20 пункта.

Затова предлагаме:

- В чл.4, ал.2 от Наредба № РД-07-5 да се добави второ изречение, както следва: *„Деклараторът може да заяви използване на целевата помощ за отопление за заплащане на топлоизолация на едно или повече помещения от жилището му“.*
- Създава се нова алинея 6 на чл.2, както следва:

WWW.CLIMATEBG.ORG

За Земята
Приятели на Земята България

„При заявяване на използване на целевата помощ за отопление за заплащане на топлоизолация на едно или повече помещения от жилището на декларатора при условията на чл.4, ал.2, определеният диференциран минимален доход за отопление се увеличава с 10,00 на сто.

Проблем 4.

Администрацията взема решения за отсрочване и разсрочване на задължения на предприятия от въглищния сектор към НОИ. Тези решения се взимат при условията на непрозрачност. Това е абсолютно неприемливо, особено като се вземе предвид, че в някои случаи става дума за десетки милиони лева, които на практика се плащат от държавния бюджет.

Предложение:

С изменение в ДОПК да се създаде публичен електронен регистър на решенията за отсрочване или разсрочване на задължения към НОИ, когато решението за това е взето от министъра на финансите (за суми над 300,000 лева и за период по-голям от две години). В регистъра да се публикуват и мотивите за взимане на решението.

Проблем 5.

Договорите за дългосрочно изкупуване на електроенергия от въглища се подготвят и сключват при условията на непрозрачност. Липсва информация за съдържанието на тези договори.

Предложение:

Осигуряване на пълен достъп до съдържанието на договорите за дългосрочно изкупуване на електроенергия от въглища. Публикуването на тези договори в интернет. Предоставянето на възможност за изразяване на мнение по обществеността в процеса на подготовка на бъдещи договорите за дългосрочно изкупуване на електроенергия от въглища.

Проблем 6.

Забавя се въвеждането на система за т.нар. „бели сертификати“ за произведена електроенергия. Съществува опасност от регламентирането на системата на „белите

WWW.CLIMATEBG.ORG

За Земята
Приятели на Земята България

сертификати“ по начин, който да е във вреда на обществения интерес или пък по начин, който не гарантира поощряването на изкупуването на електроенергия, произведена от незамърсяващи източници.

Предложение:

Изпълнителната власт да определи график за изработване и приемане на регламентация на системата за „белите сертификати“. ККБ да бъде въввлечена в процеса на подготовката на текста на регламентацията – било с допускане на неин участник в работната група или най-малкото с уведомяване на ККБ за подготовения краен текст и даване на възможност на Коалицията да заяви своето становище по текста.

В допълнение, подобна промяна ще спре наливането на държавни средства в топлоелектрически централи като ТЕЦ „Брикел“, който е един от най-замърсяващите в района на Източномаришкия басейн, а получава преференциални цени за произведена електроенергия.

За контакти и допълнителна информация:

Тодор Тодоров – За Земята, Координатор „Енергия и климат“

GSM: + 359 887122801, ел.поща: t.todorov@zazemiata.org

Александър Коджабашев – адвокат

GSM: + 359 888431232, ел.поща: akz0429@gmail.com

Георги Стефанов, WWF България – Мениджър „Климатични промени и Зелена икономика“ GSM: + 359 889 517 976, ел.поща: gstefanov@wwfdcp.bg

С уважение,

Веселина Кавръкова

Програмен ръководител на WWF-България

Допълнителна информация за Коалиция за климата

Коалиция за климата - България, обединява над 30 юридически лица от неправителствения сектор, браншови организации, медии, както и повече от 20 експерти основно от научните и университетските среди: <http://climatebg.org/about/members/>.

Към "Коалиция за климата - България" вече се присъединиха организациите:

Блулинк Информационна мрежа, Екологично сдружение „За Земята“, Информационен и учебен център по екология, Фондация „Междуетническа инициатива за човешки права“, Сдружение „Агролинк“, Сдружение „Природа назаем“, Фондация "Деметра", WWF Световен фонд за дивата природа – България, Приятели на земята – България, Регионален екологичен център - София, Институт за Зелена Политика, Народно читалище „Бъдеще сега“, Сдружение „Велоеволюция“, „Млади зелени“, Фондация „Оранжева луна“, Университетски клуб UNESCO, Списание 8, Горичка: зеленият сайт, Червената къща - Център за култура и дебат, Фондация „Европейски екологичен фестивал“, Greenpeace-България, представители на академични среди, бизнеса, Институт за нулево енергийни сгради, Българска соларна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, и др.

Коалиция за климата – България се подпомага с проект *"Повишаване ефективността на Коалиция за климата – България (ККБ), чрез увеличаване на капацитета и създаване на нови партньорства с бизнеса. Влияние и въздействие на местните и национални политики"*, финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г. www.ngogrants.bg и изпълняван от WWF. Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от WWF и Коалиция за климата и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.